គណៈកម្មាធិការដើម្បីការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌នៅកម្ពុជា (គ.ប.ស.យ)
COMMITTEE FOR FREE AND FAIR ELECTIONS IN CAMBODIA (COMFREL)
ទីស្នាក់ការកណ្តាលផ្ទះលេខ១៣៨ ផ្លូវ១២២ សង្កាត់ទឹកល្អក់១ ខ័ណ្ឌទួលគោក រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
Central Office: #138, St. 122, Teuk Laak I, Tuol Kork, Phnom Penh, CAMBODIA.
P.O. Box 1145, Tel: (855) 23 884 150 Fax: (855) 23 883 750
E-mail: comfrel@online.com.kh Website: http://www.comfrel.org

ខុមហ្វ្រែល COMFREL

គណៈកម្មាធិការនាយក
Board of Directors

១.លោក ធន សារាយ
Mr.Thun Saray
ប្រធានគណៈកម្មាធិការនាយកនិងជាប្រធាន
ADHOC

២.លោក សុក សំអឿន
Mr.Sok Sam Oeun
អនុប្រធានគណៈកម្មាធិការនាយកនិងជានាយក
CDP

៣.លោក យឹម ប៉ូ
Mr.Yim Po
អគ្គហេញ្ញិកនិងជាទីប្រឹក្សា
CCPCR

៤.អ្នកស្រី ស៊ុន ចាន់សែន
Miss.Sun Chansen
ប្រធាន KYA

៥.លោក យង់ គឹមអេង
Mr.Yongg Kim Eng
នាយកPDP-Center

៦.លោក មុំ សារិន
Mr.Mom Sarin
នាយក HRCDO

៧.លោកស្រីទីវសារាយេត
Mrs.Tiv Sarayet
សហនាយកាWMC

៨.លោកស្រី ពឹង យក់ហៀប
Mrs.Peng Yok Hiep
សមាជិក ជាឥស្សរជន
Dignitary

៩.លោក គឹម សុវណ្ណ
Mr.Kim Sovann
នាយក VIGILANCE

១០.លោក សឺន សែត
Mr.Sen Set
សមាជិក ជាឥស្សរជន
Dignitary

១១.នាយិកា CWCC(NA)

១២.នាយក LAC(NA)

ថ្ងៃទី ០១ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១១

គោលនយោបាយយេនឌ័រ និងការផ្តល់អំណាចនយោបាយដល់ស្ត្រីនៅកម្ពុជា

ការផ្តល់អំណាចនយោបាយយេនឌ័រ គឺនិយាយដល់ការពង្រឹង ការលើកស្ទួយ និងការការពារការចូលរួមរបស់ស្ត្រី នៅក្នុងការសម្រេចចិត្តខាងនយោបាយ រួមទាំងការផ្តល់លទ្ធភាព និងឱកាសដល់ស្ត្រីដើម្បីទទួលបាន"**អំណាចនយោបាយ**" ដោយត្រូវខិតខំធ្វើឱ្យមានសមភាពរវាងបុរស និងស្ត្រីក្នុងអំណាចនយោបាយ និងការសម្រេចចិត្ត។

ក្រៅពីអតុល្យភាពនៃសិទ្ធិសេរីភាព និងអំណាចរដ្ឋ កម្ពុជាមានបញ្ហាអតុល្យភាពនៃការអនុវត្តសិទ្ធិ រវាង បុរស និងស្ត្រី។ អ្នកនយោបាយកម្ពុជា ភាគច្រើនគឺបុរស ឯស្ត្រីវិញ មានឱកាសតិចតួច ក្នុងការចូលរួមក្នុងឆាកនយោបាយ។ ផ្នែកខ្លះនៃបញ្ហានេះ កើតឡើងដោយសារ ទំនៀមទម្លាប់អភិរក្សនិយម និងវប្បធម៌ដែលត្រូវបានគេសន្មត់ និងផ្តល់តម្លៃស្ត្រីទាបជាងបុរសនៅគ្រប់វិស័យនៅក្នុងសង្គម។ ជាងនេះទៅទៀត ភាពក្រីក្រ អវិជ្ជា ការរើសអើង ខ្វះការលើកទឹកចិត្ត និងឱកាស និងអវត្តមាននូវគោលនយោបាយជាក់លាក់ក្នុងការលើកកម្ពស់ និងផ្តល់ឱកាសដល់ស្ត្រី គឺជាបច្ច័យដែលក្លាយជាឧបសគ្គសម្រាប់ស្ត្រីក្នុងការទទួលបាននូវសមភាព និងផលចំណេញពីការចូលរួមក្នុងវិស័យនយោបាយ និងកិច្ចការសង្គម។

ខាងក្រោមនេះ គឺជាការវិភាគអំពីស្ថានភាព និងលទ្ធភាពក្នុងការផ្តល់អំណាចនយោបាយយេនឌ័រក្នុងន័យធ្វើឱ្យមានសមភាពរវាងបុរស និងស្ត្រីចូលរួមក្នុងនយោបាយដោយឡែកការបោះឆ្នោត។

កម្ពុជាមិនទាន់មានសមភាពយេនឌ័រនៃការផ្តល់អំណាចខាងនយោបាយ ពិសេសភាពជាតំណាងអ្នកបោះឆ្នោតជាប់ឆ្នោត ថ្វីបើអ្នកចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតជាស្ត្រីមាន ៥៣ % ក៏ដោយ គឺស្ត្រីជាប់ឆ្នោតជាតំណាងរាស្ត្រ មានចំនួនតែ **២២%** សម្រាប់អាណត្តិទី ៤ និងស្ត្រីជាក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ មានចំនួន **២0%** សម្រាប់អាណត្តិទី ២។ យោងតាមរបាយការណ៍ UNDP's Human Development Index ឆ្នាំ ២00៩ កម្ពុជា មានកម្រិតទាបនៃសមធម៌យេនឌ័រនៅក្នុងប្រទេសអាស៊ីភាគច្រើន សន្ទស្សន៍អភិវឌ្ឍន៍យេនឌ័រ **0,៥៨៨** និងកម្រិតសន្ទស្សន៍ការផ្តល់អំណាចយេនឌ័រមាន **0,៤២៧** ដែលកម្រិតនៅលេខ **៩១** ដែលធៀបលេខអន់បំផុត ១0៩។ ទោះបីបានទទួលលទ្ធផលរីកចម្រើនខ្លះ នៅក្នុងគោលនយោបាយលើកស្ទួយសមភាពយេនឌ័រ ការបញ្ជ្រាបយេនឌ័រ គឺនៅតែប្រឈមច្រើន ហើយកំណែទម្រង់ និងការអនុវត្តន៍គោលនយោបាយនៅមានភាពទន់ខ្សោយនៅឡើយ។ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានខិតខំឱ្យមានភាពជឿនលឿនមួយទៀតដែលពីមុនពុំធ្លាប់មាន គឺការតែងតាំងអភិបាលរងរាជធានី ខេត្ត ជាស្ត្រីចំនួន **២៤ រូប** គ្រប់រាជធានី ខេត្ត និងអភិបាលរង ស្រុក/ខណ្ឌ ចំនួន **១៦៩ រូប** ក្នុងចំណោម ១៨៥ ស្រុក/ខណ្ឌ និងមានការបោះឆ្នោតអសកល សម្រាប់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិដែលមាន

ស្ត្រីជាក្រុមប្រឹក្សារាជធានី ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ សរុបចំនួន **៣៨៨នាក់ (១២%)** ប៉ុន្តែនៅមានកង្វះខាតការប្តេជ្ញាចិត្តពីតំណាងអ្នកបោះឆ្នោតនៅថ្នាក់ជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការបង្កើតឱ្យមានក្របខណ្ឌច្បាប់គ្រប់គ្រាន់ដើម្បីលើកស្ទួយការចូលរួមរបស់ស្ត្រីក្នុងវិស័យនយោបាយ។ តួលេខទាំងនេះបង្ហាញថា កម្ពុជានៅមានការប្រឈមក្នុងការអនុវត្តន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីឱ្យសម្រេចតាមគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្សវត្សរ៍កម្ពុជា (CMDG) ដែលកម្ពុជាបានកំណត់ថា នៅឆ្នាំ ២០១៥ មន្ត្រីជាប់ឆ្នោតជាស្ត្រីនៅថ្នាក់ជាតិ យ៉ាងតិច ៣០% និងថ្នាក់ឃុំ សង្កាត់ ២៥%។

ការស្រាវជ្រាវស្តីពី *ការចូលរួម និងអភិបាលកិច្ចប្រជាធិបតេយ្យ* (ខុមហ្វ្រែល ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩) បានរកឃើញថា ស្ត្រីចូលរួមដោយស្ម័គ្រចិត្តក្នុងសកម្មភាពនយោបាយតិចជាងបុរស (**បុរស ២៥%**) មានតែ **១៤%** ក្នុងចំណោមស្ត្រី។ ការបោះឆ្នោតកន្លងមក ស្ត្រីបានទៅចុះឈ្មោះ និងបានបោះឆ្នោតច្រើនជាងបុរស ក្នុងនោះស្ត្រីក៏ជួបឧបសគ្គច្រើនដូចអ្នកបោះឆ្នោតជាបុរសដែរ។ មានន័យថា អ្នកបោះឆ្នោតស្ត្រីប្រហែល **២២០ 000 នាក់** បានចេញទៅបោះឆ្នោត ប៉ុន្តែបានជួបឧបសគ្គដែលបណ្តាលឱ្យពួកគាត់ពុំអាចបោះឆ្នោតបាននៅថ្ងៃបោះឆ្នោតឆ្នាំ ២០០៨ (យោងតាមរបាយការណ៍ ខុមហ្វ្រែល ស្តីពី លទ្ធផលអង្កេតបញ្ជីបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០០៩)។ ដោយឡែក ស្ត្រីជាជនពិការជួបឧបសគ្គខ្លាំងជាងគេ។ តាមលទ្ធផលការអង្កេតស្រាវជ្រាវរបស់អង្គការជនពិការកម្ពុជា ខុមហ្វ្រែល និងអង្គការជនពិការអន្តរជាតិបារាំង (HIF) ស្តីពី *"ការចូលរួមរបស់ស្ត្រីពិការនៅក្នុងផ្នែកនយោបាយនៅកម្ពុជា"* នៅឆ្នាំ២០១០[១] បង្ហាញថាការចូលរួមរបស់ស្ត្រីពិការទាំងក្នុងដំណើរការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត និងដំណើរការបោះឆ្នោតនៅមានកម្រិតទាប។ បើប្រៀបធៀបរវាងស្ត្រីពិការ និងស្ត្រីគ្មានពិការភាពក្នុងការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតឆ្នាំ ២០១០ នេះ នៅក្នុងខេត្ត ក្រុង ចំនួន ៣ គឺខេត្តកំពង់ស្ពឺ ខេត្តកំពង់ចាម និងក្រុងភ្នំពេញ បង្ហាញឱ្យឃើញថា ស្ត្រីពិការចំនួនតែ **៥១,៣%** បានទៅចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត ខណៈដែលស្ត្រីគ្មានពិការភាពមានចំនួនដល់ទៅ **៧៦,៧%** ។ ស្ត្រីពិការបានចូលរួមក្នុងការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រឆ្នាំ ២០០៨ មានចំនួនតែ **៥៨,៨%** បើធៀបនឹងស្ត្រីគ្មានពិការភាពមានចំនួន **៩៤,៤%**។ មានចំណុចសំខាន់**ចំបង ៣** ដែលជនពិការទាំងពីរភេទប្រឈមមុខ : *(១) ខ្វះព័ត៌មាន (២) គ្មានការផ្តល់ឱកាស និង (៣) ត្រូវបានគេផាត់ចេញពីសង្គម (រើសអើង)*។

ការលើកស្ទួយ និងការផ្តល់អំណាចនយោបាយដល់ស្ត្រីនេះក៏ត្រូវបានពិនិត្យផងដែរនៅក្នុងគណបក្សនយោបាយ ពិសេសគណបក្សនយោបាយជាប់ឆ្នោត។ ការសិក្សារបស់ ខុមហ្វ្រែល នៅចុងឆ្នាំ ២០១០ រកឃើញថា គណបក្សសំខាន់ៗ ដែលមានអាសនៈនៅក្នុងសភា និងក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ចង់ឱ្យមានគោលនយោបាយយេនឌ័រសម្រាប់គណបក្សនយោបាយដែលមានបំណងជំរុញឱ្យស្ត្រី និងបុរសបានចូលរួមក្នុងកិច្ចការនយោបាយស្មើគ្នា។ គណបក្សខ្លះបានលើកឡើងថា ការផ្តល់អំណាចនយោបាយខាងយេនឌ័រ (ជាពិសេសស្ត្រី) មានចែងនៅក្នុងបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរបស់គណបក្សខ្លួន ឬនៅក្នុងកម្មវិធីនយោបាយ។ ដោយឡែក គណបក្សកាន់អំណាច(គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា) បានការពារ

---

(១) របាយការណ៍ស្រាវជ្រាវ ស្តីពី "ការចូលរួមរបស់ស្ត្រីពិការនៅក្នុងវិស័យនយោបាយនៅកម្ពុជា" ផ្សព្វផ្សាយនៅថ្ងៃទី០៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១០ (CDPO, COMFREL, HIF) នៅខេត្តកំពង់ស្ពឺ កំពង់ចាម និងក្រុងភ្នំពេញ

ថា អ្វីជាគោលនយោបាយ និងយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ស្តីពី ការលើកស្ទួយយេនឌ័រ ឬស្ត្រី ក៏ជាគោលនយោបាយ និងយុទ្ធសាស្ត្ររបស់គណបក្សខ្លួនដែរ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ គណបក្សទាំងនេះពុំទាន់មានគោលនយោបាយ ឬ ផែនការសកម្មភាពជាលាយលក្ខណ៍អក្សរឱ្យច្បាស់លាស់ទាក់ទិននឹងយេនឌ័រក្នុងកិច្ចការរបស់គណបក្សនៅឡើយដែរ។

មានការខិតខំរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការជម្រុញឱ្យមានកូតាមិនផ្លូវការនៅក្នុងតំណែងរដ្ឋាភិបាល និងមានការអំពាវនាវណែនាំពីមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់របស់រដ្ឋាភិបាល រួមទាំង នាយករដ្ឋមន្ត្រី ថ្មីៗនេះ នៅក្នុងវេទិកាលើកកម្ពស់ការចូលរួមរបស់ស្ត្រីជាថ្នាក់ដឹកនាំនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ នៅថ្ងៃទី ០២-០៣ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១០ សុំឱ្យគណបក្សនយោបាយទាំងអស់ដាក់បេក្ខជនស្ត្រីឈរឈ្មោះនៅលេខរៀងខាងលើនៅក្នុងបញ្ជីឈរឈ្មោះគណបក្សរបស់ខ្លួន ដើម្បីឱ្យបេក្ខជនស្ត្រីបានជាប់ឆ្នោតសម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ឆ្នាំ ២០១២ និងឆ្នាំ ២០១៣ ការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រ។ មានប្រជាពលរដ្ឋ (ភាគច្រើនអ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត) **៨៧%** បានគាំទ្រទៅលើការបង្កើតច្បាប់បំរុងអាសនៈ សម្រាប់ស្ត្រីក្នុងការចូលរួមសកម្មភាពនយោបាយ ដូចជា ការឈរឈ្មោះជាសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ឬ សមាជិកសភា (ការសិក្សាស្តីពី "*ការចូលរួម និងអភិបាលកិច្ចប្រជាធិបតេយ្យ*" របស់ ខុមហ្វ្រែល ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩)។

រដ្ឋាភិបាលពិតជាលំបាកក្នុងការបង្កើនចំនួនស្ត្រីនៃមន្ត្រីជាប់ឆ្នោតស្របទៅតាមគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្សវត្សរ៍របស់ខ្លួន។ ក្នុងករណីសន្មត់ថា ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រ និងគោលនយោបាយរបស់គណបក្សនយោបាយដូចគ្នានឹងអាណត្តិទី៤ ឆ្នាំ ២០០៨ និងអាណត្តិទី ២ ឆ្នាំ២០០៧ ពីព្រោះតាមការសិក្សាមើលទៅ នៅឆ្នាំ ២០១៥ ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ និងការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រមានតែមួយលើកទៀតទេ គឺឆ្នាំ ២០១២ និងឆ្នាំ ២០១៣ (ចន្លោះពី ឆ្នាំ ២០១២ ដល់ ឆ្នាំ ២០១៥ គឺស្ថិតនៅក្នុងអាណត្តិទី ៣ នៃក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ និងអាណត្តិទី ៥ នៃសភាជាតិ)។ គណបក្សនយោបាយ គឺជាតួអង្គសំខាន់ដែលជម្រុញឱ្យមានការរីកចម្រើន ការផ្តល់អំណាចយេនឌ័រ ពិសេសការផ្តល់អំណាចនយោបាយដល់ស្ត្រី ព្រោះថាប្រពន្ធ័បោះឆ្នោតនៅកម្ពុជា គឺជាប្រពន្ធ័សមាមាត្រគណបក្សនយោបាយ ឬអ្នកដឹកនាំគណបក្សជាអ្នកសម្រេចបេក្ខជន (បុរស និងស្ត្រី) ដើម្បីដាក់ក្នុងបញ្ជីឈរឈ្មោះរបស់គណបក្សសម្រាប់ការបោះឆ្នោត។

រាជរដ្ឋាភិបាលបានជម្រុញការដាក់ស្ត្រីក្នុងស្ថាប័នរដ្ឋ តាមរយៈកំណត់កូតា យ៉ាងហោចណាស់មានស្ត្រីជាអនុប្រធាន។ ការជម្រុញដោយបទបញ្ជាផ្ទាល់មាត់ មានប្រសិទ្ធភាពខ្លះដែរ ជាក់ស្តែង កាលពីថ្ងៃទី ០៦ ខែមករា ឆ្នាំ២០១១ លោកស្រី **អ៊ុន សុគន្ធា** ត្រូវបានតែងតាំងជាឧត្តមសេនីយ៍ផ្កាយ៣ និងជាមេបញ្ជាការរងនៃស្នងការនគរបាលជាតិ។ ប៉ុន្តែការផ្តល់កូតានេះពុំទាន់មានជាគោលនយោបាយ ឬនីតិវិធីច្បាប់ផ្លូវការនោះទេ។ អាចថា វាមានការលំបាកចំពោះរាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការធ្វើនីតិវិធីច្បាប់ ឬគោលនយោបាយផ្លូវការ ព្រោះថាខ្វះមូលដ្ឋានច្បាប់គោលជាក់ស្តែងក្នុងការផ្តល់កូតាដល់បុរស និងស្ត្រីក្នុងតំណែងមន្ត្រីជាប់ឆ្នោត ឬមន្ត្រីចាត់តាំងនៃស្ថាប័នរដ្ឋ។

ក្នុងការប្រឈមនៃលទ្ធភាពក្នុងការបង្កើតច្បាប់ ឬគោលនយោបាយរបស់រដ្ឋដើម្បីជំរុញការផ្តល់អំណាចនយោបាយជាកូតាយេនឌ័រជាវិធានការពិសេសវិជ្ជមាន គណបក្សនីមួយៗអាចជាតួអង្គសំខាន់តាមរយៈការបង្កើតគោលនយោបាយ ឬផែនការសកម្មភាពជាក់ស្តែងក្នុងការផ្តល់អំណាចនយោបាយទៅតាមទស្សនៈយេនឌ័រ។ ច្បាប់ ឬគោលនយោ-

បាយទាក់ទិននឹងកូតាយេនឌ័រនេះអាចមិនប្រឆាំងនឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញទេ ហើយក៏មិនមានទយ័រើសអើងដែរ។ វាជាវិធានការពិសេសបណ្តោះអាសន្នក្នុងការធានាឱ្យស្មើគ្នារវាងស្ត្រី និងបុរសក្នុងការចូលរួមក្នុងវិស័យនយោបាយ និងកិច្ចការសាធារណៈ។ បញ្ញត្តិកូតាយេនឌ័រនេះគឺមានន័យថា ផ្តល់ឱកាសដូចគ្នាដល់ភេទទាំងស្ត្រី និងបុរសក្នុងករណីស្ថានភាពវិសមភាព។ គណបក្សក៏អាចរៀនសូត្រ និងដកពិសោធន៍ពីបណ្តាប្រទេសមួយចំនួន នៅប្រទេសខ្លះបានរៀបចំគោលនយោបាយយេនឌ័រ ឬផែនការសកម្មភាពជាក់ស្តែងសម្រាប់សមភាពយេនឌ័រនៅក្នុងគណបក្សរបស់ពួកគេ។ ជាបទពិសោធន៍ គណបក្សមួយនៅប្រទេសន័រវេស្សវ៉ីមានផែនការសកម្មភាពស្តីពី "*សមភាពយេនឌ័រ* " ដែលបានបង្ហាញពីការប្តេជ្ញាចិត្តជាវិជ្ជមានសមភាព ៥០%ស្ត្រី ៥០%បុរស ក្នុងគ្រប់មុខតំណែងរបស់គណបក្ស។ នៅក្នុងផែនការសកម្មភាពនៃគណបក្សមួយនេះ មានស្នើការរៀបចំបណ្តាញ ឬចលនាស្ត្រីក្នុងបក្ស កម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលដែលជំរុញឱ្យមានសមភាពយេនឌ័រ និងបង្កើតសន្និសីទជាតិ សិក្ខាសាលា វេទិកាពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាស្ត្រី។ ជាការពិតនៅកម្ពុជាក៏មានការខិតខំរបស់គណបក្សកាន់អំណាច និងគណបក្សប្រឆាំងដែលបានបង្កើនចំនួនស្ត្រីក្នុងគណបក្ស និងជាមន្ត្រីជាប់ឆ្នោត ហើយបានបណ្តុះបណ្តាលបង្កើនសមត្ថភាពដល់អ្នកនយោបាយ និងសកម្មជនស្ត្រីទាំងនោះ។ នៅតំបន់ដែល ខុមហ្វ្រែល ធ្វើសកម្មភាពពង្រឹងស្ត្រីចូលរួមនយោបាយ ឬការហ្វឹកហ្វឺនស្ត្រីអាចធ្វើបាន និងការផ្តល់អំណាចដល់ស្ត្រីក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត មានកើតចេញនៅបាតុភូតមួយថា សកម្មជន ឬមន្ត្រីនៅមូលដ្ឋានឃុំ សង្កាត់ របស់គណបក្សប្រឆាំងបានចុះចូលជាមួយគណបក្សកាន់អំណាចមានមួយចំនួន។ មូលហេតុនៃការចុះចូលនេះ មានការពន្យល់ផ្សេងៗ ដូចជា ស្ត្រីទាំងនោះមានការភ័យខ្លាច ឬគណបក្សប្រឆាំងទាំងនោះមិនសូវយកចិត្តទុកដាក់ដល់ស្ត្រីទាំងនោះ ឬការមានឥទ្ធិពលខ្លាំងនៃការទាក់ទាញទិញទឹកចិត្តរបស់គណបក្សកាន់អំណាច។

សំណួរជាច្រើនបានលើកឡើងថា តើស្ត្រីដែលបានអំណាចនយោបាយ ពិតជាបានចូលរួមជួយក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ជាពិសេសដោះស្រាយបញ្ហានានាទាក់ទិននឹងស្ត្រី និងកុមារមានប្រសិទ្ធភាព ឬទេ ? តើស្ត្រីដែលមានអំណាចហើយមានការលំបាកដែរ ឬទេ ក្នុងការអនុវត្តតួនាទី ភារកិច្ច ? តើមានការលាលែងចេញពីតំណែងដែរ ឬយ៉ាងណា ?

យោងតាមការសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់ ខុមហ្វ្រែល ឆ្នាំ ២០១០ នៅតំបន់គោលដៅរបស់ ខុមហ្វ្រែល ចំនួន ១០ស្រុក ឃុំចំនួន១០ក្នុងចំណោម៧៣ឃុំ ក្នុងខេត្តចំនួន៥ គឺ ខេត្តកំពង់ធំ ខេត្តកំពង់ចាម ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ខេត្តតាកែវ និង ខេត្តព្រះវិហារ[២] បានរកឃើញថា ស្ត្រីបានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការសម្របសម្រួល និងដោះស្រាយបញ្ហាស្ត្រី និងកុមារ ពិសេសអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ។ ច្បាប់ ស្តីពី ការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ សង្កាត់ បានជួយជម្រុញ និងលើកទឹកចិត្តឱ្យក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ បង្កើត គណៈកម្មាធិការទទួលបន្ទុកកិច្ចការនារី និងកុមារ និងគណៈកម្មការផ្សេងទៀត រួមទាំងពង្រឹងឱ្យមានការងារស្ត្រីដែលមានស្ត្រីម្នាក់ជាជនបង្គោលទទួលបន្ទុកការងារស្ត្រី និងកុមារនៅឃុំ សង្កាត់ ដែលបានធ្វើសកម្មភាពជួយទប់ស្កាត់ការរំលោភ ហឹង្សាលើស្ត្រី និងដោះស្រាយបញ្ហាស្ត្រី និងកុមារ។ ការសិក្សាបានរកឃើញផងដែរ

---

(២) របាយការណ៍ស្រាវជ្រាវខុមហ្វ្រែល ស្តីពី "ស្ថានភាពរបស់ស្ត្រីជាក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ក្នុងការបំពេញកិច្ចការនៅមូលដ្ឋាន" ឆ្នាំ២០១០

បើក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ដែលមានសមាជិកក្រុមប្រឹក្សារួមទាំងស្ត្រី និងបុរសនោះ បញ្ហាស្ត្រី និងកុមារបានយកចិត្តទុកដាក់ជាងក្រុមប្រឹក្សាដែលមានសុទ្ធតែបុរស។

ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការស្រាវជ្រាវបានរកឃើញផងដែរ ស្ត្រីជាក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ១៨,២% ត្រូវបានទទួលការរើសអើង និងរិះគន់ពីបុរសក្នុងពេលបំពេញការងារដែលយល់ថា ស្ត្រីធ្វើការដូចមិនឃើញមានប្រសិទ្ធភាពអ្វីផង។ ជាធម្មតាផ្នត់គំនិតសង្គមខ្មែររួមទាំងបុរសដែរ តែងតែឱ្យតម្លៃស្ត្រីទាបជាងបុរសទោះបីមានស្ត្រីខ្លះ មានសមត្ថភាពឆ្លាតវាងវៃជាងបុរសខ្លះក៏ដោយ ការយល់ឃើញបែបនេះគឺជាផ្នត់គំនិតដ៏ខុសឆ្គង។ ការស្រាវជ្រាវបង្ហាញទៀតថា ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ជាស្ត្រី ១៨,២% មិនបានទទួលភារកិច្ចសោះពីប្រធានក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ សង្កាត់ របស់ខ្លួនដើម្បីបំពេញការងារ។ វាជាការខុសឆ្គង ការរើសអើងតួនាទីដែលមិនស្របតាមច្បាប់ ស្តីពី ការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលឃុំ សង្កាត់ បានធានាដល់សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ទាំងអស់ត្រូវតែមានភារកិច្ចទៅតាមតួនាទី រៀង១ខ្លួន។ លទ្ធផលស្រាវជ្រាវបញ្ជាក់ទៀតថា ក្នុងចំណោមសមាជិកាក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ១១នាក់ មានម្នាក់ឆ្លើយថា មានស្ត្រីជាក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់លាលែងពីតំណែងចំនួន ១ នាក់ ព្រោះគាត់ឈឺ។ ការពិតចំនួនស្ត្រីជាប់ឆ្នោត គឺមានតិច ប៉ុន្តែអ្វីជាការព្រួយបារម្ភ នៅពេលស្ត្រីជាប់ឆ្នោតណាមួយលាលែងពីតំណែងបែរជាត្រូវជំនួសតំណែងដោយបុរស។ នៅមានការប្រឈមអំពីរបៀប ឬនីតិវិធីដែលអាចរក្សាចំនួនស្ត្រីជាប់ឆ្នោតបើមានករណីដូចខាងលើដែលលាលែង។ ដូច្នេះ ដើម្បីបង្កើនចំនួនស្ត្រី គឺត្រូវធ្វើតាមរយៈការរក្សាការពារចំនួនស្ត្រីជាប់ឆ្នោត និងផ្តល់ឱកាសដល់ស្ត្រីជំនួសបុរសជាប់ឆ្នោតដែលបានលាលែងពីតំណែង។ មានន័យថា បើករណីមានស្ត្រីជាប់ឆ្នោតណាមួយត្រូវបានលាលែងពីតំណែង គួរតែមានស្ត្រីផ្សេងមកជំនួស ផ្ទុយមកវិញបើករណីបុរសត្រូវបានលាលែងពីតំណែងគួរតែយកស្ត្រីមកជំនួសផងដែរ។

មានតែ ៤៥,៩០% ជឿថាមានសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ជាស្ត្រីពិតជាមានសារៈសំខាន់ក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍បញ្ហាសង្គមកិច្ចនៅមូលដ្ឋាន ព្រោះស្ត្រីបានចងជាបណ្តាញ និងរចនាសម្ព័ន្ធសំរាប់ការងារស្ត្រីមានជាប្រចាំ ដូចជា បញ្ហាសុខភាព ការបន្តពូជ អំពើហឹង្សាក្នុងគ្រួសារ។ ឃុំ សង្កាត់ ដែលមានស្ត្រីច្រើនជាក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ធ្វើឱ្យការងារដំណើរការបានល្អ ស្ត្រីងាយពិភាក្សាការងារជាមួយបុរស ការដោះស្រាយបញ្ហាបានរហ័ស។ ៤០% ឆ្លើយថា ការអភិវឌ្ឍត្រូវតែមានភេទទាំងពីរចូលរួម បើមានមួយអត់មួយក៏ពិបាកធ្វើការងារដែរ ស្ត្រីដឹងពីទុក្ខធុរៈស្ត្រីដូចគ្នា។

ការសិក្សារបស់ ខុមហ្វ្រែល នេះ ក៏បានបញ្ជាក់បន្ថែមថា សមាជិកាក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ទាំងអស់នៅក្រុមគោលដៅរបស់ ខុមហ្វ្រែល ចង់ឱ្យមានគោលនយោបាយយេនឌ័រសម្រាប់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ដើម្បីពង្រឹងកិច្ចការងារក្នុងការធានាឱ្យស្មើភាពគ្នារវាងបុរស-ស្ត្រីរួមទាំងសិទ្ធិ ឱកាសក្នុងការបង្កើនសមត្ថភាព និងការសម្រេចចិត្ត។ គោលនយោបាយនេះ អាចរៀបរាប់បន្ថែមអំពី **Gender Sensitive** និងយុទ្ធសាស្ត្រដើម្បីបញ្ជ្រាបយេនឌ័រនៅក្នុងសកម្មភាពការងារ តួនាទី ផែនការ និងថវិកា។

លទ្ធផលសិក្ខាសាលាថ្នាក់ជាតិ ស្តីពី "*ការផ្តល់អំណាចនយោបាយដល់ស្ត្រី និងគោលនយោបាយយេនឌ័រ សម្រាប់គណបក្សនយោបាយ និងក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់* " សហការរៀបចំដោយ ខុមហ្វ្រែល គ.ស.ន និង**GAD/C** នៅថ្ងៃទី១៤ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០ បានបង្ហាញថា គណបក្សនយោបាយទាំង៥ រួមទាំង តំណាងមកពីនាយកដ្ឋានគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាល

មូលដ្ឋាននៃក្រសួងមហាផ្ទៃ និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ទទួលស្គាល់ និងគាំទ្រការផ្តល់សិទ្ធិអំណាចនយោបាយដល់ស្ត្រី និងការបង្កើតឱ្យមាន "***ផែនការសកម្មភាព ឬគោលនយោបាយយេនឌ័រនៅក្នុងគណបក្ស នយោបាយ និងក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់***" ប្រយោជន៍លើកស្ទួយសមភាពយេនឌ័រក្នុងកិច្ចការនយោបាយ និងសង្គម ពិសេសលើកទឹកចិត្ត និងផ្តល់អំណាចនយោបាយដល់ស្ត្រីក្នុងការចូលរួមលើគ្រប់វិស័យ ។

បទបញ្ជា ឬអនុសាសន៍ ការប្តេជ្ញាចិត្ត និងការគាំទ្រផ្ទាល់មាត់របស់ថ្នាក់ដឹកនាំរដ្ឋាភិបាល និងគណបក្សនយោបាយមានតម្លៃ និងពិតជាមានសារៈប្រយោជន៍ណាស់សម្រាប់ពង្រឹងការចូលរួមដោយស្មើភាពរវាងស្ត្រី និងបុរសនៅក្នុងនយោបាយ និងការបោះឆ្នោត ដោយឡែកការងារកំរិតសម្រេចចិត្ត។ ទោះជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ ការមានច្បាប់គោលគោលនយោបាយ ឬនីតិវិធីផ្លូវការទាក់ទិននឹងការផ្តល់អំណាចនយោបាយតាមរយៈកូតាយេនឌ័រ (បុរស និងស្ត្រីស្មើគ្នា) និងការធ្វើសកម្មភាព និងអនុវត្តគោលនយោបាយ និងច្បាប់ជាគន្លឹះសំខាន់ដើម្បីឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព និងនិរន្តរភាព ដែលពិតជាមានប្រយោជន៍លើកទឹកចិត្តក្នុងការផ្តល់ឱកាសទូលាយដល់ការចូលរួមរបស់ស្ត្រី ឬបុរសស្មើគ្នាក្នុងវិស័យនយោបាយ និងកិច្ចការសង្គម ។.